

Hvem bestemmer?

SAMTALER OM GUDSTJENESTELIV
UD FRA RAPPORT OM AUTORISATION OG FRIHED

SAMTALER I DIT SOGN - **FOR ALLE**

STUDIEKREDS - **MED BAGGRUNDSARTIKLER**

LITURGI MED KONFIRMANDER - **KIRKE MED OS**

PROVSTIKONVENT - **DEBAT OM KIRKE OG TILSYN**

Forord

Rapporten om autorisation og frihed er den første af tre rapporter, som udarbejdes på foranledning af biskopperne og som tilsammen skal skabe et fagligt grundlag for en debat om gudstjenestelivet i den danske folkekirke. I løbet af 2019 udkommer de næste to rapporter om hhv. gudstjeneste og sakramenter. De går i dybden med gudstjenestens enkeltdele og helhed og sakramenternes teologi og udformning. Først når de to andre rapporter (om gudstjeneste og dåb og nadver) er udkommet i 2019, kan vi tage en samlet drøftelse og debat om højmessens og sakramenterne.

Men samtalen om liturgi begynder allerede nu. Den første rapport handler om de overordnede rammer for gudstjenesten - om forholdet mellem autorisation og frihed, eller sagt med andre ord: Hvem skal bestemme, hvordan man holder gudstjeneste? Er det kirkeministeren, biskopperne, præsten, menighedsrådet, alle døbte i et sogn, de kirkevanter, de kirkefremmede? Hvor meget i gudstjenesten kan og skal være frit, og hvor meget skal være autoriseret?

Vi skal i de kommende år bruge den viden, der er opsamlet og formidlet i rapporterne. Den viden skal kvalificere vores samtaler om gudstjenesteliv. Det er samtaler, der skal finde sted både i menighederne og i folkekirken som helhed, blandt både præster og lægfolk. Det er vigtigt, for gudstjeneste er nemlig ikke bare noget, præsten sørger for, men noget vi er fælles om, da den i en luthersk forståelse er menighedens. Og for at kunne diskutere, hvad der skal til, for at det bliver gudstjeneste for hele sognet, retter vi nu, med rapporten i hånden, den første projektør på emnet: Liturgi. For en af pointerne fra rapporten er, at der skal øget fokus på liturgi. Det gælder både hvis den danske folkekirke bevæger sig mod mindre autorisation, og hvis man ikke gør, for det er vigtigt, at mange har lyst til og kan tale med om gudstjeneste og gudstjenesteliv.

Så samtalen begynder nu. Og i dette materiale får du ideer til, hvordan den kan gribes an. Debatoplægget tager udgangspunkt i rapporten og dens kerneområder: **Autorisation, genkendelighed og frihed**. Samtalerne kan sætte en refleksion og overvejelse i gang om, hvem menigheden er, hvilke tanker den gør sig om gudstjeneste, og derudfra en diskussion om, hvilken grad af frihed der skal være i vores gudstjenesteordning.

Begrebet *tilsyn* er et væsentligt emne i rapporten, og behandles i forslag til debat på provstikonventer, men det kan også tages op i andre sammenhænge, for det er relevant på alle niveauer i folkekirken at tænke over forskellen på tilsyn og opsyn og hvordan kan et tilsyn udfolde sig til gavn og glæde for alle. I materialet er også en aktivitet med konfirmander, og der lægges op til, at menighedsrådet kan lytte til konfirmandernes tanker om gudstjeneste.

Rapporten om autorisation (og debatmaterialet) er **et oplæg til samtale og drøftelse af gudstjenesteliv** og på ingen måde en officiel høring. Men vil I være med til at præge den videre proces om liturgi og gudstjeneste, **så er I meget velkomne til at sende hovedpunkterne fra jeres samtaler** og kommentarer til rapporten til Folkekirkensliturgi@km.dk.

God fornøjelse!

Biskop Elof Westergaard

Formand for faggruppen om autorisation

Pixiudgaven, der er trykt i 7000 eksemplarer, sendes rundt til provstierne. Både rapport og pixiudgave kan findes på dit stifts hjemmeside eller på folkekirken.dk

Indhold

FORORD	2
SAMTALER I DIT SOGN	4
Tilrettelæggelse	5
A: Refleksion Hvad er en gudstjeneste?	6
B: Debat Gudstjenesten er menighedens	7
C: Samtale Tal med din modsætning	8
D: Drøftelse Autorisation	10
E: Afrunding	11
STUDIEKREDS	12
Med rapportens baggrundsartikler om liturgi	
KIRKE MED OS	13
Liturgi med konfirmander	
PROVSTIKONVENT	15
Debat om kirke og tilsyn	
Model	16

Samtaler i dit sogn

SAMTALER I DIT SOGN INDHOLD

Tilrettelæggelse	5
A: Refleksion Hvad er en gudstjeneste?	6
B: Debat Gudstjenesten er menighedens	7
C: Samtale Tal med din modsætning	8
D: Drøftelse Autorisation	10
E: Afrunding	11

Tilrettelæggelse

SAMTALESALON

Menighedsrådet inviterer menigheden til en samtale med liturgi på programmet. Inviter bredt og bed meget gerne nogle om at komme, som ikke kommer regelmæssigt til gudstjenester! Forsøg at få et bredt udsnit af menigheden med til samtalerne, så mange forskellige stemmer kommer til orde.

Når I inviterer til samtalesalon, så husk at gøre opmærksom på, at deltagerne inden mødet kan læse pixiudgaven *Hvem bestemmer?*

Inden et menighedsrådsmøde, kan man bede alle om at have læst enten pixiudgaven, rapportens første del eller hele rapporten. Pixiudgaven sendes rundt til provstierne. Både rapport og pixiudgave kan findes på dit stifts hjemmeside eller på folkekirken.dk

Hvis man ikke kan forudsætte, at pixiudgaven er læst inden mødet, så begynd med at gennemgå den. Enten ved at en laver et referat, mens den vises på projektor, eller som foreslået som indledning til D: Drøftelse.

Andre anledninger

MENIGHEDSRÅDSMØDE

I kan plukke en øvelse (øvelse A, B, C) fra debatoplægget ud og begynde jeres menighedsrådsmøde med den. Eller tilrettelæg en hel temadag, hvor I kommer gennem alle øvelserne.

ANDRE ANLEDNINGER

Når I alligevel har folk samlet til et arrangement, kan I plukke en bid fra oplægget. F.eks. kan A: Refleksion over gudstjeneste bruges til en konfirmandforældreaften.

SAMTALELEDER

Der skal være en, der styrer samtalen. Samtalelederen har lagt et program ud fra de foreslåede samtaleformer, forberedt debatten, printet ud, gjort emner klar til projektor og styrer tiden og debatten.

SEKRETÆR

Der kan være en idé at vælge en, der tager noter og tager ansvaret for bagefter at nedskrive mødets indsigter og holdninger. I opfordres til at sende et kort notat med hovedpunkter i jeres drøftelser / kommentarer til rapportens tematikker til biskop Elob Westergaard og fagsekretær Jette Bendixen Rønkilde på Folkekirkensliturgi@km.dk.

Der er ikke tale om en høring med en høringsfrist, men om indsamling af erfaringer, så jeres kommentarer vil indgå i den samlede videre drøftelse.

Hvad er en gudstjeneste?

Er gudstjeneste noget traditionelt eller noget hvor vi eksperimenterer med former? Er det et sted vi hører og passer på de gamle, smukke ord, eller finder nye, der i vores sprog beskriver vores tro? Er gudstjeneste noget, som er det samme over hele landet? Eller afspejler det vores særlige måde at være menighed på her? Vores gudstjenestesyn påvirker vores holdning til forholdet mellem autorisation og frihed og denne refleksion sætter gang i tankerne om, hvad en gudstjeneste er, og hvilken rolle en gudstjenesteordning har nu og kan have fremover.

Metode

SNEBOLD!

Snebold er en metode til at indsamle de bedste tanker i en gruppe. Først sidder man og overvejer et spørgsmål med sig selv og finder frem til tre tanker om et emne. Skriv tankerne ned. Gå derefter sammen med sidemanden og del med ham eller hende, hvad I er kommet frem til. Ud af de seks tanker, I nu har, bliv da enige om de tre bedste synspunkter/refleksioner/overvejelser. Gå derefter sammen med en anden gruppe på to, fremlæg for hinanden, hvad I er kommet frem til, og kog jeres udsagn ned til tre. Gå nu sammen med en anden gruppe, fremlæg jeres statements og kog igen ned til tre.

JERES TANKER SKAL FÆRDIGGØRE SÆTNINGEN: GUDSTJENESTE ER ....

Sætningerne, I kommer frem med, skal altså beskrive, hvad gudstjeneste er, og hvilken betydning det har for jer, at den følger en bestemt struktur.

På et passende tidspunkt stoppes øvelsen og udsagnene præsenteres - hænges evt. op. I kan også skrive ordene på farvede bolde, putte dem i et glasrør og lad dem stå fremme i sognegården. Evt. med ubrugte bolde i en kurv ved siden af og en opfordring til at andre, der kommer forbi, om at skrive en bold med deres vision for eller tanke om gudstjenesten. Det er en gimmick, der fortæller folk, der ikke har været en del af samtalen, at den finder sted, og at de er velkomne til at deltage.

Gudstjenesten udtrykker en kristendomsforståelse og viser noget om, hvordan vi er kristne, hvad enten det er her i det enkelte sogn eller i folkekirken som helhed, der tænkes over. Vær derfor klar til, at sætningerne både kan rumme meget konkrete udsagn om enkelte led og mere trosrelaterede eller eksistentielle udsagn. Alle vil udtrykke noget væsentligt om gudstjeneste og gudstjenesteordning.

Man kan afslutte med at overveje, hvad I gerne vil have en "kirkefremmed" siger om jeres gudstjeneste?

Gudstjenesten er menighedens

“Gudstjenesten er menighedens” slår rapporten om autorisation fast. Men hvad menes der egentlig med det? Passer det med erfaringen? Eller kan vi få det til at blive erfaringen?

Når I skal diskutere liturgi og gudstjenesteliv, så kan I med fordel begynde med en samtale om menighedsforståelse. Bag ved diskussionen om autorisation og frihed ligger spørgsmål om, hvordan man forstår sig som menighed.

Metode

FISHBOWL

Fishbowl er en metode til at gøre debatter i større grupper til samtaler, alle får noget ud af og har mulighed for at deltage i.

Sæt stole op i to rundkredse. I den inderste rundkreds sættes 5 stole. I den yderste sættes så der er til resten af gruppen. I den inderste kreds foregår samtalen. Den yderste kreds ser på, lytter. Der er ingen begrænsning på, hvor mange der kan sidde der. Der skal hele tiden være én af de fem inderste stole, der er ledig. Når som helst en fra yderkredsen får lyst at deltage i debatten, sætter han eller hun sig på den 5. stol. Når den stol er optaget, skal en af de andre i akvariet forlade deres stol og sætte sig i yderkredsen, så der igen er en 5. stol ledig (er man få, kan man nøjes med 4 stole).

Det overordnede tema for drøftelsen i denne øvelse er spørgsmålet:

HVEM ER MENIGHEDEN?

Sæt stolene op og inviter folk til at sætte sig. Bed evt. to, som du ved har lidt forskellige holdninger sætte sig i inderkredsen. Ellers kan du også bare lade de modige sætte sig - der skal nok komme udskiftning. Sig til deltagerne, at de nu skal have en samtale om, hvad eller hvem menigheden er. Du kan enten være leder, der sætter øvelsen i gang med et spørgsmål, og som engang imellem bryder ind med et argument, som ikke er repræsenteret i gruppen. Eller du kan sætte en række spørgsmål op på en skærm **som inspiration** og selv være en del af gruppen.

SPØRGSMÅL

- Hvem sidder på kirkebænken i løbet af en uge?
- Er der kristne flygtninge eller andre udlændinge i sognet - er de en del af menigheden?
- Er sognet (forstået som alle folkekirkemedlemmer) repræsenteret ved gudstjenesten? Hvis ikke, hvorfor?
- Skal gudstjenesten også være gudstjeneste for dem, der kun kommer sjældent? Hvorfor (ikke)?
- Hvilken slags fællesskab er jeres menighed?
- Er præsten en del af menigheden? - Er det nødvendigt, at præsten er der for at holde gudstjeneste?
- Er vi mere end vores lokale menighed - er vi også en national menighed? Eller en global? Og hvad betyder det for, hvem der skal bestemme over gudstjenestelivet i det enkelte sogn?

Tal med din modsætning

I en debat står vi på vores synspunkt og fører det frem. I spørgsmålet om liturgi skal man gerne nå frem til en gudstjenesteform og -ordning, som vi alle føler os tilpas i. Det kræver en debat med forståelse for de synspunkter, der ligger længst fra ens egne. I denne øvelse sætter du dig ind i et andet synspunkt end dit eget.

Print kort med forskellige ord, der kan karakterisere et gudstjenestesyn og en opfattelse af, hvem der bestemmer hvordan gudstjenesten skal se ud. Print så der er flere af hver. Lad der være blanke også, så man selv kan skrive det på, der bedst rammer. Præsenter opgaven og læg kortene frem, og bed alle om at tage et, der karakteriserer deres gudstjenestesyn.

Den konservative

Udforskeren

Den traditionsbundne

Den visionære

Den kedelige

Den åbne

Strammeren

Den eksperimenterende

Andet - skriv et andet ord, der passer til dit gudstjenestesyn, og vis det frem for de andre!

Hold kortet op, så alle kan se. Kig rundt og forsøg selv at finde en, der umiddelbart ligger langt fra dit udgangspunkt. Det må gerne være en, du ikke kender så godt igen.

Gå nu sammen med en af dem, der har et anderledes syn på tingene end dig. Denne er nu din makker. I skal nu diskutere tre af rapportens emner. Emnerne (med underspørgsmål, der kan få jer omkring emnet) sættes op på projektor. Du kan vælge at indlede eller afslutte emnet med et citat fra rapporten. Diskuter emnerne med din makker. Lederen styrer tiden (eks. 8 min til hvert emne) og siger til et minut inden emnet afsluttes. Efter hvert emne tager I en runde, hvor I deler med resten af forsamlingen. **Delingen foregår ved at du fortæller hvad din makker mener om spørgsmålet. Og din makker fortæller, hvad du mener.** (Hvis det er en forsamling på mere end 16, så lav nogle mindre grupper at dele i).

Nota bene

Hvis I alle synes mere eller mindre det samme, er I nok ikke repræsentative for jeres menighed, og I kan overveje at have en "fiktiv" repræsentant, så I, når I har været et spørgsmål igennem, også forsøger at tænke over hvad f.eks. en immigranterkristen syrer, en 18-årig, en kaospilot eller en hjemløs ville mene om spørgsmålet. Tænk her også på, at 2/3 af befolkningen betragter sig som kristne ifølge nyeste undersøgelser, men kun en brøkdelen kommer regelmæssigt til gudstjeneste, så få også den gruppe med i drøftelsen. Forsøg at byde ind som de ville have gjort. En af jer kan evt. lege at være vedkommende og argumentere ud fra et jeg.

---

1. emne

GENKENDELIGHED

- Hvad gør, at du kan genkende en gudstjeneste i folkekirken?
- Har du været til en gudstjeneste, som du havde svært ved at genkende som en kristen gudstjeneste? Hvorfor?
- Hvem skal gudstjenesten være genkendelig for? (personalet? dem, der ofte kommer i kirke? dåbsfølget? konfirmander?)
- Hvad skal gudstjenesten genkendes som? (kristen? evangelisk-luthersk? dansk? andet?)
- Er genkendelighed vigtigt for højmessen?

Lederen kan evt. som debatoplæg inddrage et citat fra rapporten, hvor Christiane Gammeltoft-Hansen fortæller om en erfaring fra arbejdet med ny liturgi:

I forhold til genkendeligheden har det dog været overraskende, at der skal meget til for at rykke ved den. Ikke kirkevante, der har været til højmesse i Lindevang, giver således udtryk for, at de har været til en "traditionel" gudstjeneste til trods for at mange led er blevet gennemarbejdet på ny.

---

2. emne

FRIHED

- Kunne I tænke jer, at noget var anderledes i søndagens gudstjeneste?
- Skal det enkelte sogn selv kunne afgøre, hvordan de vil fejre gudstjeneste?
- På hvilke områder kunne det være gavnligt med en større grad af frihed? Og er der områder, hvor det er gavnligt, at der ikke er frihed?

Lederen kan evt. som debatoplæg inddrage et citat fra Hans Jørgen Lundager Jensen i artiklen *Autorisation og systemteori*

Hvis intet ændres, vil gudstjenesten blive mere og mere fremmed for folkekirkens omverden, det vil sige mennesker som gerne skulle blive og forblive medlemmer. Hvis intet autoriseres, risikerer gudstjenesten at blive til noget, der ikke kan identificeres som folkekirkeligt

---

3. emne

AUTORISATION

- Er autorisation vigtig for at sikre menigheden mod vilkårlige liturgiske påfund?
- Er autorisation hæmmende for at gøre gudstjenesten til vores gudstjeneste på vores sted?
- Giver det mening at autorisere sprog? Hvad er fordele og ulemper ved at skulle holde sig til de samme formuleringer gennem måske 25 år eller mere?

Lederen kan evt. som debatoplæg inddrage et citat fra 1. del af rapporten:

Arbejdsgruppen anbefaler, at man i den videre proces overvejer og undersøger, hvor meget der fortsat skal autoriseres, og om tiden er inde til en minimal form for autorisation, hvor der er en større grad af frihed og dermed også variationsmuligheder. (...) Når arbejdsgruppen anbefaler, at autorisation principielt fastholdes, sker det på baggrund af overvejelser af både liturgisk teologisk og ritual- og systemteoretisk karakter. Autorisation er både med til at give en gudstjenesteordning og et ritual juridisk gyldighed og at værne om og fastholde et læremæssigt indhold. På den måde kan man sige, at autorisation sikrer, at der findes fælles udtryk for det, som folkekirken anser for at være dens ufravigelige teologiske grundantagelser.

Autorisation

Rapporten skitserer tre modeller for autorisation. Samtalen ud fra modellerne er en forberedelse til den mere detaljerede rapport om gudstjenesten, som kommer i 2019. Modellerne er kun modeller. Hvis jeres debat afslører flere mulige måder at tænke autorisation af gudstjenesten på, så tøv ikke med at sende jeres forslag til Folkekirkensliturgi@km.dk

GENNEMGANG AF MODELLERNE

Gennemgå de tre modeller, der er skitseret i pixiudgaven af rapporten, i små grupper på 3 eller 4. Lad en i gruppen læse op og en anden gengive mundtligt med egne ord, hvad der står.

DEBAT

Debatter derefter spørgsmålene under hver ordning. Sæt fx 8 minutter af til at diskutere hver model. Brug ti minutter på at samle op til sidst.

Model 1

DEN KONSERVATIVE. BEHOLD DEN NUVÆRENDE GUDSTJENESTEORDNING

- Hvilke muligheder eller begrænsninger er der i at tydeliggøre de eksisterende muligheder i en ny eller opdateret vejledning?
- Vil en fastholdelse af den eksisterende ordning føre til en situation, hvor der ansøges om endnu flere dispensationer fra den gældende autorisationslovgivning? Hvad ville i selv søge dispensation til (hvis noget)?
- Hvad er fordelene/ulempen ved at autorisere ordlyd?

Model 2

DEN FRIE. AUTORISER STRUKTUREN I GUDSTJENESTEN

- Hvordan vil en ordo-model virke i en dansk kontekst? Vil den skabe for store variationer på tværs af sognene?
- Er variation givende eller fremmedgørende?
- Vil en ordo-model være for ressourcekrævende?
- Er der fortsat behov for faste tekstrækker, eller skal der være et friere tekstvalg?

Model 3

MELLEMVEJEN. AUTORISER STRUKTUREN OG ORDLYDEN I UDVALGTE DELE

- Hvilke liturgiske led må være til stede, hvis der skal være tale om en højmesse?
- Hvilke ord skal siges? - skal de siges på en bestemt måde?

AFRUNDING

Tag en runde, hvor I fremfører det væsentligste, I er kommet frem til i drøftelserne.

- Kunne man forestille sig andre modeller end de her fremstillede?

Afrunding

Når I har afholdt menighedsmøde eller på anden måde drøftet punkterne i rapporten, er I meget velkomne til at indsende et kort notat med hovedpunkter i jeres drøftelser / kommentarer til rapporten / ønsker og drømme vedr. den kommende proces til

FOLKEKIRKENSLITURGI@KM.DK

Idé

GUDSTJENESTEGRUPPE

Hvis I har en gudstjenestegruppe i sognet, kan spørgsmålene til de tre emner (genkendelighed, frihed og autorisation) og drøftelsen om autorisation (altså C og D) også bruges her. I kan også bruge spørgsmålene fra pixiudgaven af rapporten. Find den her: <https://issuu.com/louisehojlund/docs/pixi>

Når emnerne er diskuteret, kunne man over nogle aftener forsøge at skitsere, hvordan jeres gudstjeneste ville komme til at se ud, hvis hhv. model 2 eller model 3 bliver vedtaget som ny gudstjenesteordning.

Man kan evt. lade sig inspirere af liturgibøger fra Norge: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-troen/gudstjeneste---liturgi/gudst2011_2012_ordning_hovedgudstj_bokm.pdf

Studiekreds

Rapportens 2. del består af en række baggrundsartikler, som kan anvendes i en studiekreds. Læs artiklerne på forhånd, gennemgå indholdet og diskuter spørgsmålene til studiekredsen.

1

AUTORISATION HISTORISK BETRAGTET / AUTORISATION OG SYSTEMTEORI

Læs **Nils Holger Pedersens** artikel om autorisation historisk betragtet & **Hans Jørgen Lundager Jensens** artikel om autorisation og systemteori.

- Diskuter på baggrund af artiklen relevansen af autorisation.
- Hvordan holder autorisation folkekirken sammen? Er der andet i dag, der kunne gøre det? Hvad ville der ske med menighedsforståelsen, hvis forskellene på højmesser rundt om i landet blev meget store?
- Kan man, jf. Hans Jørgen Lundager, nøjes med at autorisere noget af en gudstjeneste eller kirkelig handling - hvad er kernen?

2

LITURGISKE OVERVEJELSER BELYST TEOLOGISK OG RELIGIONSHISTORISK

Hans Jørgen Lundager Jensen har også skrevet artiklen *Liturgiske overvejelser belyst teologisk og religionshistorisk*. Her giver han en dybdegående beskrivelse og analyse af to grundlæggende teologiske forståelser, som både jødedom og kristendom alle dage har været spændt ud imellem, nemlig en verdensforsagende og en verdensbekræftende teologi. Denne tanke følger han op gennem historien og helt ind i folkekirkens liturgi i dag.

- Læs artiklen og diskuter, hvor folkekirken har placeret sig i dag. Hvor det er hensigtsmæssigt at placere sig? Vil et ændret autorisationsbegreb påvirke disse to tendenser?

3

GUDSTJENESTEREFORMPROCESSERNE I TYSKLAND, NORGE, SVERIGE OG USA

Læs **Jette Bendixen Rønkildes** artikel *Gudstjenestereformprocesserne i Tyskland, Norge, Sverige og USA*. Inddrag evt. også Nairobi-dokumentet, som har inspireret både USA og Sverige til et grundlagsdokument. <http://www.interchurch.dk/aktuelt/nyheder/nairobi-dokumentet-nu-paa-dansk>

- Drøft de forskellige reformprocesser, og diskuter hvordan det ville se ud i en dansk sammenhæng.
- Har den danske folkekirke brug for et grundlagsdokument?
- I Norge var det ungdommen, der for alvor satte gang i en reformproces – vil der være noget gavnligt i få særligt de unges holdninger omkring gudstjeneste bragt i spil? Hvordan?
- Hvad er formålet med en gudstjenestereform, hvis det ønskes gennemført?
- Kan I udpege tre væsentlige pejlemærker til en ny ordning (jvf. Norge)?

Kirke med os

Hvis gudstjenesten er menighedens, så er den også konfirmandernes. Alligevel er der mange konfirmander, som ikke synes, det er noget for dem. De kommer, fordi de skal! Men hvad skulle der egentlig til for at de sagde: Jeg kommer, fordi jeg har lyst?

SAMTALE

Skriv citatet fra 1. Petersbrev 2 ned, enten på et stort stykke karton, som du kan lægge på gulvet, så alle kan se det, eller på små strimler papir, som konfirmanderne kan få i hånden.

Kom til ham, den levende sten, som blev vraget af mennesker, men er udsøgt og kostbar for Gud, og lad jer selv som levende sten bygges op til et åndeligt hus

Sid i en rundkreds og diskuter citatet.

Inddrag evt. citatet fra Matthæusevangeliet 18: *For hvor to eller tre er forsamlet i mit navn, dér er jeg midt blandt dem.*

Diskuter:

- Hvad er kirke?
- Er I kirke? Hvad skal der til for at føler man hører til?
- Hvem bestemmer i kirken?

Idé

VORES KIRKE / OS SOM KIRKE

For at tydeliggøre pointen kan man give hver konfirmand en påklædningsdukke, eller bede dem klippe en skikkelse ud. Bed dem evt. skrive deres skriftord på deres skikkelse, som et udtryk for at de har valgt at blive forbundet med Jesus' ord. Bed konfirmanderne lave en kirke ud af deres dukker. Den behøver ikke at have form som en kirke, men skikkelserne skal være forbundet.

Det er deres kirke. Nu skal de så finde ud af, hvordan dens gudstjeneste ser ud.

Aktivitet**EN DRØM AF EN GUDSTJENESTE**

Bed konfirmanderne hver skrive tre ting ned, der er afgørende, for at man har lyst til at deltage i en aktivitet, en sammenkomst, et event. Lad dem derefter gå sammen to og to - præsenterer deres tre "værdier" for hinanden og blive enige om de tre bedste.

Bed dem lave den samme øvelse med kristendommen: Forestil jer, at I har mødt Jesus - hvad var det bedste ved det, han sagde og gjorde? Skriv tre gode eller vigtige ting ned ved kristendommen. Gå igen sammen med din makker, præsenter dine "værdier", lyt til den andens og bliv enige om de tre bedste.

Nu har konfirmanderne tre ting, der er vigtige, for at et sted er givende og godt. Og tre ting, der er vigtige i kristendommen. Nu skal de forbindes: Nu skal de lege, at de er de første kristne. De har taget de her tre værdier med sig fra Jesus, og dem vil de gerne mødes om og holde fast i. De har også nogle ideer om, hvordan det er godt at mødes. Nu skal de finde en form.

Hvordan vil I lave en god tradition for at holde fast i det vigtige, I har fået fra Jesus? Den tradition I vil skabe, er jeres gudstjeneste! - Ville I kalde jeres sammenkomst for en gudstjeneste? Eller hvad ville I kalde den?

Indret en kirke, så den passer til jeres drøm om en gudstjeneste.

Hvilket soundtrack ville I give gudstjenesten? Find musikken.

Forbered en præsentation af jeres tanker med inddragelse af soundtrack og plan over indretningen af kirken.

PRÆSENTATION

Inviter menighedsrådet til slutningen af timen, og lad konfirmanderne præsenterer deres tanker om gudstjeneste og kirke for dem. Menighedsrådet lytter og spørger ind til deres valg.

Menighedsrådet kan også have nogle spørgsmål med til konfirmanderne ud fra rapporten.

Det kan f.eks være:

Hvad gør, at I ved, at det er en gudstjeneste, I er til?

Hvordan synes I, vores gudstjeneste er?

Er der nogle mindre ting, som vi her og nu kan gøre, for at det bliver bedre?

Hvordan synes I, fællesskabet er her i kirken?

Er det vigtigt at I kan genkende gudstjenesten, uanset hvor I kommer i kirke?

Provstikonvent

Med de tre rapporter fra de faggrupper (en i år og to til næste år) sættes liturgi på dagsordenen. I sogn, provsti, stift, ja, i hele det kirkelige landskab, forhåbentlig. Det er derfor oplagt at sætte rapporten på som et fagligt punkt til et provstikonvent. Provsten og præsterne har læst rapporten (eller minimum rapportens 1. del) Evt. bedes en om at lave en kort gennemgang af hovedpunkterne (10 min). Herefter diskussion i grupper.

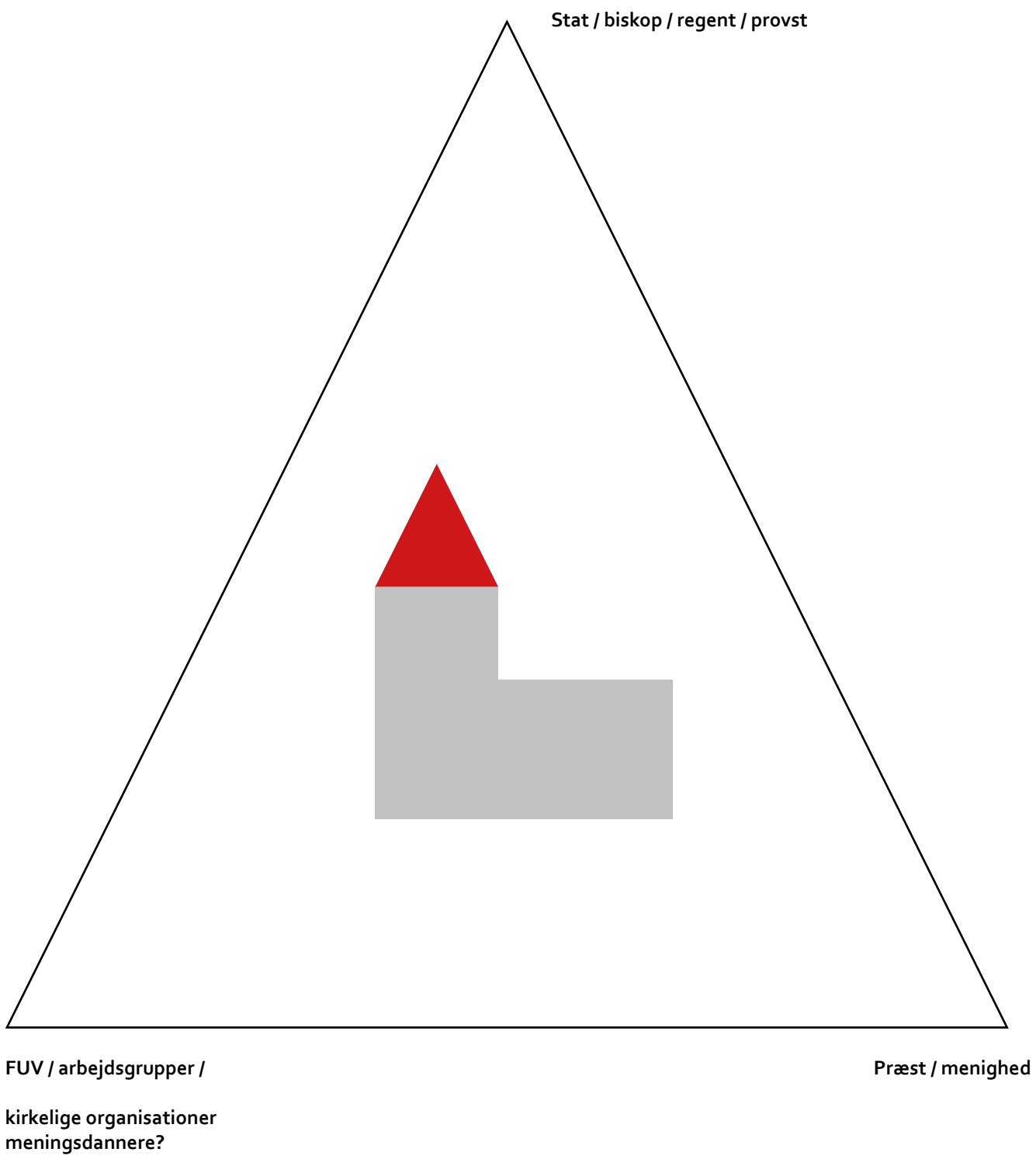
Rapporten om autorisation og frihed er faglig grund under en drøftelse af, hvordan vi sørger for, at der er både vidde og prægnans i vores gudstjeneste. Hvordan der er kontinuitet og fornyelse. Hvordan der er frihed uden at give køb på det fælles. Formand for faggruppen, biskop Elof Westergaard, peger på, at man kan se på folkekirkens forhold som en trekant, som kirken er placeret midt i. I den ene spids er biskop/stat/regent. I den anden spids er præst og menighed. Og i den tredje spids er det lag, der undersøger, vejleder, underviser. Modellen kan bruges til at tale om forholdene i folkekirken og tilsynets plads og rolle.

Sid i grupper med et print af modellen på side 16 og diskuter følgende spørgsmål:

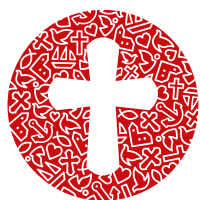
SPØRGSMÅL

- Hvad er det passende forhold mellem hvad menighed/præst bestemmer, og hvad biskopperne/staten/regenten bestemmer? Hvor i trekanten er kirken ideelt set placeret?
- Hvilket samarbejde skal der være mellem biskop / provst og præst / menighed?
- Hvad har præst og menighed brug for af tilsyn? Hvornår skal tilsynet gribe ind? Og på hvilken måde?
- Hvor savner I vejledning uddannelse i forhold til at planlægge og afholde gudstjenster? Hvad gør jer bedre liturger, prædikanter og ledere? Hvilken slags vejledning mangler I?
- Hvornår diskuterer I, præst og menighed, liturgi? Hvor meget skal menigheden inddrages?
- Er gudstjenesten menighedens? Hvordan kan man i jeres gudstjeneste se jeres holdning til det spørgsmål?

I kan også på et provstimøde overveje de tre modeller, som rapporten skitserer (se spørgsmål i D: Drøftelse på side 10). Og diskuter, om man kunne forestille sig andre modeller end de i rapporten skitserede.

FOLKEKIRKEN